

Indult BÉTSBŐL Szom. 20. Jan. 1787.

A' F. Császári és Királyi örökös Birodalmokból.

Béts várossának minden belső és külső utzáiban a' múlt esztendőben meghóltanak 2295 Férfiak, 2152. Azzonyiállatok, 3119 Fiú, és 3005 Leány gyermekek, 10 esztendő alatt mindössze tíz ezer 571 személlyek. A' Kereszteltetteknek száma 4779 Fiú- és 4593 Leány, mindössze 9372 lelkekre mégyen. Ezeken kívül 433-mon halva születtek, — A' házossági szent Sákramentom nyugugébe lépett mindeneftől 2690 pár. Vessük össze ezen 1786-dik esztendőbéli számot az 1785-dik esztendőbélivel, 's megtetszik, hogy a' közelebb múlt esztendőben 1032 emberekkel kevessebben hóltanak meg, 281-el kevessebben kereszteltettek, 23-mal többen születtek halva,

és 202 párral többen házasodtanak-meg. — A' F. Ts. Királyi szerentsés Szüzek' izülő-házában Bétsben a' múlt esztendőben 598 Fiú, és 535 Leány, mindössze 1133 gyerekek jöttek a' világra.

Ezt olvasom egy közönséges német Levélből. „A' Magyarok még máj napigis hízkelnek azzal magoknak, hogy *Albert* Hertzeget, és annak Felséges Hiteflét *Kristina* Hertzeg-afszonyt, Helytartóul vizfza-nyerik Buda várába. — A' közelebb múlt Décembernek 5-dik napján, minden Magyar országi kerületekben lévő K. Komissárius Urakhoz, ezen felséges rendelés küldeték, hogy ennekutánna minden Királyi Kamarához tartozó jószágok a' Nemzetbélielkekkel szállitassanak-meg. — Szalad Vármegyében *Tihaniban* lévő Abbátziájok a' *Bénédiktinusok*nak ezen hónapnak 11-dik napján, a' legfelségesebb parantfolat szerént eltörölteték; melynek végben vite-
lére Veszprim Vármegyének volt V. Ifpánnya *T. Pertzel* Ur rendeltetett vala Királyi Biztosúl, — Bereg Vármegyében, a' kenyeres kofarokban kotorászni szokott szükség szállást kezdett vala kérni; de a' F. Helytartó Tanátstól, mely az efféle kelletlen vendégekre kinyilt szemmel szokott vigyázni, passzusa nem lévén, bé nem botsáttatott, főt ez ellen a' nép, mind pénzel, mind gabonával kegyelmesen felfegittetett. *Tólnán* a' *Gróf Festetics* Ur Pohárnakja meglövé a' napokban az Udvarbirót. Ennek okát homállyoson tudjuk; elég az, hogy edgy asztalos a' Kastélyban lármát inditván, minekutánna kergettetett volna az Udvarbirótól, bézalad a' Pohárnakhoz, ki mingyárt általma alá vévén, az Udvarbirót kirekesztették; de az Udvarbiró bérontvan reájok, kapja a' Pohárnak a' piszolyt, 's ugy meglövé, hogy más-fél óra alatt azt sem tudá mondani: mi baja? Az *Asztalos* és a'

Pohárnak Szekszárdon a' Vármegye ablaknélkül való palotájában, az alsó Kontignátzióban vagynak, a' honnan kétséggkivül vas-nyakra való nélkül ki sem bortsáttatnak — Itt Bétsben egy 5 ezrendös Német Kiszfzonyka meghallván a' mások' bészéde között ezt a' Szentírásban foglalt mondást: *Az aszfzonyiállat alája vettetett az ő Urának*; „szalad a' Dajkájához, elbeszéli izomoruán mit hallott, és ezt veti utánna: „Bártsak a' jó Isten ezt az edgyet ne mondotta volna, vagy ha mondottais, mi szükfég vólt azt megírni? Felel a' Dajka; „áh nem érted te még azt' — hát nem látod, hogy tisztelnek bennünket — tsókolják kezeinket, azt tselekezik, a' mit mi akarunk. „Hát édes Atyó miért nem tselekfzi azt, a' mit édes Afzfzonyanyám parantsol? Ah kintsem! ládd édes Atyónak már ősz a' haja; az ilyen öreg emberektől nem telik már mind ki az, a' mit ifjú Felelégeik kívánnak! itt tsak az ifjakra szóll a' Historia! — Illyen az afzfzony *Commentárius*!

Hizelkedhetem magamnak's E. Olvasóimnak (igy ír egy Bétsi Iró) hogy rövid nap alatt léfz szerentsénk egy olyan munkába vett hasznos könyvetskét látúnk, mely a' Doktorságra menendőknek, nevezetesen pedig a' Patikáriusoknak nem kevés könnyebbségekre foglenni. Egy tanúlt Doktor, a' maga mesteriségének és tudományának kamarájából, a' leghasznosabb orvoságok között egy egész *Protokollumat* gyűjtött öfzve, és főképpen minden orvasi titka — ellenkezöleg a' régi Doktorok' réceptjével — a' különbb különbb féle óborok' erejében van elrejtve, mellyel ő ugy tud élni, hogy azáltal minden nyavalyáknak meggyógyulását igéri, noha a' Doktor maga a' bornak megesküdt ellesnége. Tsak á' minap panaszkodik vala edgy *Ex-Augustinianus* Páter, hogymár
néki

néki régtőlfogva nem esik jóízűn a' bor , és tsak alig tudna egy két Pintet napjában meginni , noha ennekelőtte a' maga Klastromában 3 — 4 , sőt ha a' szükség kívánta 5 kúpátis minden halotti pompa nélkül , eltudott temetni. Egy szóval így esikmeg a' préscriptió : „ *Recipe*: Végy felhőnélkül eső vizet , apróra metélt szőlőlevelet és bűdös követ törvén öszve , mind addig áztasd benne , mignem elofzol , akkor szűrd kerefztül egy darab vásznon , 's ezt igyad reggel és estve. *Probatum est*. Azon szempillantástól fogva , hogy ezen Orvossággal él a' *Patiens* , a' bort tsak meg se szagolhatja , nem hogy ihatná. Jo Récept — Ezen Récept által mind meggyógyulgnak
Azok , kik örömeft torkig iszogatnak.

Elegyes Tudósítások.

A' F. Muszka Tsászárné azon drága gyémántot , mely 218 és fél elfő jóságot nyom , az efféle drága kövek között , és egy Londoni Kovárds nevű Ur Indiából hozta vala magával , 150 ezer sterlingen megvette. Ezt mondják legszébb és legdrágább gyémántnak egész Európában , mellyet a' F. Tsászárné fő Hertzeg Petrovitz Pál fiának ajándékozott. — Midőn nem régiben egy közönféges Levelet botsató Iró , a' F. Pruszszus Monárkhának edgyet a' maga Levelei közül béküldött volna , ezt írta a' Király maga kezével néki : „ A' Pruszszus Király , a' néki bényujtott Levelet kofzöni az Irónak , és azt kívánna , hogy az ő közönféges haszonra és a' nép világosittására tzelező fáradozási nagy haszonra szolgáljanak. Berlin 13 December 1786. — *Fridrik Wilhelm*. — A' F. Muszka Tsászárné a' F. Tsászári és Királyi ottan lévő Kóvetnek Kobentzel Károly Urnak ; *Fitz-*
her-

herbertnek a' Frantzia Követnek, és Szegurnak az Anglus Követnek nem régiben egy egy bundát ajándékozott, mellyek között mindenk 4 ezer Rubelre becsültetik. — Meg érkezett a' várt Kurir; azért a' Muszka Tsáczárné uttyáról következendő Levelünkben írunk. — A' F. Helytartó Magyar Tanács széken első V. Préses és Thésaurarius Vásonkövi Zitsi Károly Ur ö Excellentiája a' Felső Monárkha' hűségére hitét letette. — Az edgyesült Magyar Kantzellárián eddig volt Udvari Titoknok Gróf Hadik János Ur ö Nagysága, a' F. Helytartó Magyar Tanácsban Tanácsosi széket nyert magának; a' H. Tanácsban volt Concipista Nytrai Mátyás Ur Udvari Concipista lett. — Miskóltzról írják, hogy a' múlt hónapban igen sok idegen, posztó és más kézimesterségek' Fábrikáját felállítani kívánó Mester emberek szállottanak ide, kik ujházókat és más alkalmatosságokat építetnek. Ezen idegenek által reméljük, hogy ezen városka, melynek lakossi mostis 13000 vagynak, nem legalábbvaló várossa léfzen idővel Magyar Országban. — Vallyon leheté az időt és az esztendőnek részeit változtatni? Ezt nem; felel egy régi megrögzött helytelen szokásokhoz nem ragaszkodó Bölts: de meglehet azoknak neveket és szokásaikat azon kívül, hogy ezek változzanak; ha a' lónak feje azal elnem változik, hogy az abrakos tarifznyát kihuzván belöle, kantárt téfznek reá. Nem változik hát el az 1788 dik esztendőis, ha ebben az ujjesztendő 1. Májusban léfzen; midön az egész természet megújúl, és nem első Januáriusban, midön minden meghólt; e' szerént hát a' F. Udvari Gálais a' jövő esztendőben 1. Májusban fogtartatni.

A' szentséges Pápanak Német országban küldött Követje (Nunciussa) *Tzóglió* Ur a' Koloniai és Treviri Választó Papi Fejedelmeknél még ez óráigis Audentziát nem nyert, és nemis fogyni mindadig, míg magáról irást nem ad, hogy ezen Választó Fejedelmeknek Erseki és Püspöki hivataljokba magát belé nem avattya. Ezen tudósítást olvastuk a' Monakhiumban lévő Exjésuitáknak hónap-fzám szerint jövő irásokból, kik magyon ditsérik ezen Fejedelmeknek azon tselekedeteiket, melyszerént ők az Ekklesiái Uralkodást a' maga régi formájára, és tiszta ártatlanságára visszva vinni kívánnyák. Esuda dolog! ezen Rend volt a' maga eltöröltetése előtt legnagyobb pártfogója a' Szent Hiérarkhiának. — Minthogy a' Saltzburgumi Ersek, ki egyfersmind Német országnak Primássa, azon Levelère, a' mellyel a' Monakhiumi ujj Nuntziatura ellen protestált, még mind ez ideigis a' Római Sz. Széktől semmi választ nem nyert; folyamodott a' F. Császárhoz. Ezen Felség mind néki, mind más Német országi Püspököknek a' maga hathatós fejedelmét igérte, melyszerént fogja őket a' magok jussaikban, a' Római Sz. Széknek minden rendeletlen igyekezetei ellen óltalmazni. — Tudnivaló dolog, minden Európában lévő Szerzeteknek egy Generáljok szokottvala lenni Rómában, kik től a' Szerzetek fuggenekvala; de ez a' fuggés ezelőtt egy nihány esztendőkkel eltörölteték. Mostis megvan Rómában ezen szokás; de Romának határa felén kívül nem terjed ezeknek erejek. Most nem régiben a' *Tsizmás Augustiniánusok* ujj Generált nyertenek, ki, tudván hatalmának a' F. Császári Birodalmokig való nem terjedését, következő Levelet küld' Primás és Kárdinális Gróf *Bathyáni Iósef* Ur ő Eminentziájának. „ Minthogy az Auszriai Tar-

tományokban lévő Tsizmás Augustiniánus Barátok , ezen szerentsétlen időnek környülállásai alatt az én tölem való függéstől, mind a' Rendnek, mind az Ekklesiának nagy kárával elizakasztattak; mig a' szerentsét len idők jobb napokat szülnének, bizom a' magam Hivatalomat Eminentziádra, és kérem, olyan hatalommal vífellye ezen hivatalt, mintha maga vólna a' Generális. „ Eddig tsak a' Szerzetesek vóltak a' Római Generális alatt, és a' Kárdinalisok, Püspökök soha sem, ezen Levélnek tzélja szerént pedig ezután azok is avokalatt léfsznek; mert ha valaki a' maga hatalmát mások által vífszi végbe, mindég nagyobb ő annál, a' ki által végbe vífszi; és így a' Kárdinalisnak is ma hólnap Generálissá léfsz' Rómában, ha magára nem vígyáz; noha egy Hazabéli Püspöknek nagyobb tulajdon hatalma, mint az egész Római Generálisi ármádiának. — Az ő Felsőge kegyelmes rendelése szerént a' T. Papoktól a' Püspök Uraknak a' hatalom megesmérése jeléül fizetni szokot Katedrátikumok, a' mellyek a' T. Plebánus Uraknak jövedelmeiket meg-kíslebitették, ezután egészen el töröltetnek; és egyfzersmind arra is vígyázás fog-tartani, hogy az egész Dioecesisekben lévő Lelki-fáfárok az akármitsoda név-alatt e' hez hasonló fizetésektől szabadok legyenek. Budana' múlt eszt, Kar. hav. 23. napj — A' Fels- Kir. J. Helytartó-Tanatsnál a' Referensék száma meg szaporítatván, az eddig ott lévő Titoknok Ur Klobositzky Iósef Tanássosfá-téettet. — Az áldott hamvú Nagy Friárik egyfzer az ott sével Hertzeg Henrikkel még látogatván egy Kaputzinusóknak Klastromát, a' Kvárdgyán, ki a' felé fordult üstökös szerentsét üressen tölle elmenni nem akará engedni, azt kére a' Királytól, hogy méltóztatnék azt a' kegyelmét mutatni Klastromjokhoz, hogy felséges

engedelméből két Kánditátussal szaporithassák meg Szerzeteknek számát; melyre a' Király: Igen jó szível, sőt magam fogok egy pár válogatott Ifjúval kedveskedni; 's azonban az öttse felé fordulván mondja néki Anglus nyelven: majd meg tréfálom az öregot, egy pár jó szarvas tulkot küldök Kánditátusnak; az öreg Kaputzinus a' ki ezen nyelvet jól értette, midőn nagy alázatossággal köszönné a' Királyi engedelmet, monda több szavai között: hogy mind annak emelékazete, melly szerént Felségtek bennünket méltóztattak meglátogatni közöttünk élő példákban forogjon; mind pedig a' Kánditátusok tudhassák kinek köszönhetik az ő szerzetbe való bevattatásokat, egygyiket *Fridriknek* és a' másikat *Henriknek* fogjuk nevezni. A' király csak a' szemébe néz az öregnek, és a' tréfának talpra eset visszavágásán elmosolyodván, megengede néki, hogy két Ifjat vehessen bé Klastromába.

A' Komáromi fántzok' meg-tsinálását, 5000 forintért a' ki fel-akarja vállalni, a' jövő hólnapnak 12. napján magát K. Sz. Komárom Városában K. Tan. Hajnál Gáspár Urnál jelentse. — Azt mondják, hogy Portugalliába a' térítő-Bárátok (*Missionáriusok*) mind vissza hivattattak, hogy a' Felsőges Herceggel engedelmevel Florentziából oda mentt Kegyes szerzetbéli Atyákkal egygyütt az Oskolákat tanítsák. Spányol Országban a' Király azoknak a' neveket mind fel-iratta, a' kik magokat, vagy a' Tudományokban vagy a' Mesterfégben, vagy a' Kerskedésben, szorgalmatosságok által ki-mutatták; azért hogy ha üres tisztség lesz, mindjárt belé tekinthessenek, ki arra való ki nem.